

מאוצרות הפרשה

בתשובה, בתפילה, בצדקה. אחרי כמה חודשים הוא מגיע עושה צילום ועוד צילום, אומרים לו: הכל נקי! לך הביתה! אין לך שום בעיה! איזה אהבת ה' הבן אדם מרגיש? איזה הכרת הטוב לקב"ה. זה היה בפורים – עם שלם המצב היה אבוד, אין לאיפה לברוח, והתמכרתם שם לאויביכם לעבדים ולשפחות ואין קונה. אבל מרדכי שידע את כל אשר נעשה, ויזעק זעקה גדולה ומרה, המצב היה נורא! וכל כלל ישראל התהפך! והגזירה התבטלה! איזה אהבת ה' חשו באותו זמן! הכרת הטוב לבורא עולם!

בקריאת המגילה צריך להתחבר – להרגיש, באיזה מצוקה היינו! הגזירה היתה גם בשמים! ואלמלא שהיו קורעים את השמים בתפילות ותעניות לא היו ניצולים! וללמוד מכאן – להודיע, שכל קוויץ – כל יהודי ויהודי, אפילו בהסתר הכי גדול, יכול להגיע לישועה. (הרב אליהו דיסקין שליט"א, נחל אליהו)

ותעמד בחצר בית המלך הפנימית

"כיוון שהגיעה לבית הצלמים – נסתלקה הימנה שכינה, אמרה 'אלי אלי למה עזבתני', שמא אתה דן על שוגג כמזיד ועל אונס כרצון? או שמא על שקראתיו כלב, שנאמר: 'הצילה נפשי מיד כלב

יחידתי'. חזרה וקראתו אריה, שנאמר: 'הושיעני מפי אריה' (בבליה ט"ד).

תמוה, על מה ולמה ראתה אסתר להאשים את עצמה על כך שהיא קראה לאחשוורוש כלב? והלא תואר זה יאה לו! וכי הוא לא מלך רשע ואכזר ככלב? ביאר רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל בשם רבי יוסף רוזובסקי זצ"ל: "אדם צועד לתומו ברחוב, כשלפתע מגיח מולו כלב רחוב. מנסה האדם לגרש את הכלב בתנועת ידו, אך הכלב נשאר עומד על מקומו. מתכופף האדם ומרים אבן מהקרקע ומשליכה על הכלב כדי להרחיקו ולהניסו מעליו. אבל כאשר נתקל האדם באריה, הרי במקרה כזה הוא לא ינסה לגרשו מעליו בתנועת יד או בהשלכת אבן. האדם יודע היטב כי מול אריה מאיים אין לו שום דרך להתמודד, מלבד דרך אחת: תפילה לה' שיצילנו מידי'".

כאשר ראתה אסתר שנסתלקה ממנה רוח הקודש, פשפה במעשיה כדי למצוא בהם את הפגם והדופי שבעטיו קרה הדבר. אמרה אסתר: "שמא על שקראתיו כלב" – כלומר, שהתייחסתי אל אחשוורוש כאל כלב, שכדי להתגבר עליו נוטה האדם לסמוך על עצמו. אף כאן, חשבתי שאוכל לגבור עליו בכוחות עצמי, על ידי כל מיני מעשים והשתדלויות. "חזרה וקראתו אריה" – כשם שאין ביד האדם להתגבר על האריה בכוחות עצמו, אלא הוא תולה כל ביטחונו ותקוותו על ה', אף אסתר השליכה כל ייבה על ה' ופנתה אליו בתפילה ובעתירה שיצילנה מידי'ו. (יחי ראובן)

על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור (ט,כו)

וקשה, דא"כ מדוע בחרו לקרות פורים ע"ש הפור ולא קראו "פור"? מתרץ החיד"א (בספרו דבש לפי), פורים כולל כל הימים טובים, פסח מעבדות לחירות וכאן ממות לחיים, שבועות מתן תורה, וכאן הדור קבלוה, ר"ה ספרי חיים וס' מתים וכאן נדונים אם לקיים הגזרה אם להנצל. יום הכפורים מחילת עונות וכאן נמחל להם מה שנהנו וכו', סוכות ענני כבוד וכאן נכנסו תחת כנפי השכינה ורבים מע"ה מתיהדים. ואפשר שלכן בחרו לקרות פורים כי ר"ת פורים פסח וסוכות ר"ה יום כיפור מתן תורה.

והאבנים תהיין על שמות בני ישראל (כה, כא)

בגמ' קידושין מבואר שפעם אחת נאבד אבן מהאפור, והיה כיו"ב אצל דמא בן נתינה, ודרש על זה סכום כביר, ושילמו לו ישראל, ומבואר שאותו אבן היה של בנימן שהוא מסוג אבני ישפה. ולכאורה מנין שהיה של בנימן. ביאר בספר פרי הלולים שלכאורה הרי אבן ישפה הוא בנמצא, והאיך יתכן לבקש סכום כ"כ גדול עבורו. אלא למעשה צ"ע מה יעשו עם האבן, הרי אי אפשר לחרוט עליו אותיות בנימן, שהרי הוצרכו לשמיר, ובזמן זה כבר לא היה השמיר שיחרוט האותיות. אלא בהכרח שלדמא בן נתינה שהיה סוחר אבנים, היה לו אבן קדומה כזאת שהיה שייך לאחד בשם בנימן ובזמנו היה נחרת בשמיר והיתה אבן עתיקה, ולכך ביקש על זה שכר כ"כ גדול. והנה הרי צורת חקיקת האותיות היה שש אותיות על כל אחד מהאבנים, והוסיפו אות אחת או יותר על כל אבן משום שבט השני, לדוגמא ראובן שיש בו חמש אותיות הוסיפו לו אות ש' משמעון וכן הלאה, חוץ "מבנימן" שיש לו ששה אותיות משמו העצמי נמצא שלא יתכן שמצאו אבן שהיה נחרת על ידי השמיר בשם "ראובן-ש" שהרי מדוע יעשו כן, ולא היה אלא בשם בנימן שהוא שם המצוי בלא הוספות. ולכן ביקש שכר כ"כ הרבה, ומובן היטב למה אמרו של בנימן היתה. (פניני קדם)

לימוד מהמגילה איך לחיות ולהרגיש שכל קוויץ לא יבושו ולא יכלמו לנצח

שושנת יעקב צהלה ושמחה, בראותם יחד תכלת מרדכי, תשועתם היית לנצח, ותקוותם בכל דור ודור, להודיע שכל קוויץ לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל הבוטחים בך (פ"ט אשר חניא, סיסוד אנשי כנסת הגדולה)

סיפור המגילה ומצוות קריאתה באו ללמדנו: מה כוח התפילה! ומה כוח התורה! זה לא היה רק לשעתו, אלא זה בא ללמד לדורות מה הכוח של תפילה, של תשובה, של דברי הצומות וזעקתם, וזה מה שאנחנו אומרים: להודיע שכל קוויץ – כל קוויץ! לא רק באותו הדור, אלא כל קוויץ! לא יבושו ולא יכלמו לנצח, ואיך? על ידי שהם: כל החוסים בך – על ידי האמונה בבורא עולם.

וכתב הרמב"ם (סוף מגילת המצוות הקצר): שהנביאים עם בית דין תיקנו וציוו לקרות המגילה בעונתה, כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו, והיה קרוב לשועינו, כדי לברכו ולהללו, וכדי להודיע לדורות הבאים, שאמת מה שהבטיחנו בתורה (דברים ה, ח): כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו. וזהו מה שאנו אומרים: תשועתם היית לנצח ותקוותם בכל דור ודור – להודיע שכל קוויץ לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך.

ומה היתה ההרגשה של כלל ישראל בשעת הנס? ואיך צריכה להיות ההרגשה כשקוראים את המגילה?

תארו לכם, אדם מרגיש פיצוצים בראש, כאבים, סחרחורות, הראיה משתבשת, הוא הולך לרופא עושה בדיקות כאלו ואחרות, ובסוף הרופא אומר לו: יש לך גידול ממאיר, ושוב עושים ביופסיה, בדיקות, ובסוף הרופא אומר: תשמע, אפשר לעשות טיפולים קשים, אבל מה תרויח? במצב נואש, תרויח לסחוב עוד כמה חודשים, עדיף להשאיר את זה ככה. הוא הולך וקורע את השמים

ליהודים היתה אורה - אורה זו תורה

הסיפור הבא סופר על הרב מפוניבז' ע"י עד ראייה שהיה נוכח בשעת מעשה: הרב מפוניבז', רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, בנה, כידוע, את הישיבה המפורסמת המתנוססת בעיר בני ברק. יזע רב השקיע כדי לבסס מפעל זה, וכיתת רגליו בחו"ל כדי לזכות יהודים יקרים בעלי ממון ליטול חלק בבנין גדול זה. באחד הימים, כששהה בחו"ל, חזר בערב לאכסנייתו כשהוא באפיסת כוחות ממש, ומיד נשכב על המיטה מחוסר כוח. בעל האכסניה רץ להגיש לו כוס תה עם מגדנות כדי להחיות את נפשו, אך הרב אמר לו: "אם אתה רוצה להחיות נפשי, תגיש לי את הטלפון. ברצוני להתקשר אל עוד כמה כתובות... וכך, כשהוא עדיין שכוב על מיטתו באפיסת כוחות, התקשר הרב לכמה גבירים כדי לזכותם במצווה חשובה זו בה הוא עוסק - בניית הישיבה הקדושה לאחר החורבן הנורא שאירע באירופה. בעל האכסניה, שראה את כל המחזה, לא יכול היה להתאפק, ואמר לרב כהנמן: "ברצוני לשאול שאלה: הרב כבר אינו צעיר, ואני רואה את הכוחות הגדולים שהוא משקיע. מינין לוקח הרב כוחות אלו?" "השיב לו הרב זצ"ל: "אספר לך מעשה שהיה עימי בילדותי, וממנו אני שואב את הכוחות: "בילדותי הייתה אמי שולחת כל שנה משלוח מנות לרב העירייה בה היינו דרים. אמי הייתה אופה עוגה, וכל זמן האפייה הייתה ממלמלת 'זה בשביל הרב... זה בשביל כבוד התורה', ובפורים עצמו הייתה שולחת אותנו, הילדים, כדי להביא את משלוח המנות לרב העירייה. שנה אחת הגיע אבי שבוע לפני פורים, וסיפר שהשנה גם לו יהיה חלק במשלוח המנות לרב. 'אמנם העוגה שאמא שולחת לרב - זה הרי מספיק, ובכל אופן אינני שותף פעיל במשלוח המנות, אך השנה גם אני אזכה במשלוח מנות... היום הגיע מוכר ספרים לעירייה ובידו הייתה מסכת בבא בתרא בהוצאת וילנא, כשאני יודע שלרב עיירתנו אין ש"ס בבית (בעבר, ש"ס היה דבר יקר ערך, ובעניותם הגדולה של יהודי האזור, לא כל אחד זכה לש"ס פרטי משלו), ולכן קניתי את המסכת הזו עבור הרב! בבוקר יום הפורים קרא אבי לי ולשני אחיי ואמר לנו ללכת להביא את משלוח המנות לרב, כשאחי הגדול נושא את העוגה ולי אמר אבא להביא לרב את הגמרא." "נכנסנו לבית הרב, אחי הגיש את העוגה לרב, והרב אמר לרבנית בנועם: 'הנה הילדים של כהנמן הגיעו עם משלוח המנות! ניגשתי אל הרב ואמרתי לו שהשנה גם אבי משתתף במשלוח המנות. הראיתי לרב את כרך הגמרא - מסכת בבא בתרא, והסברתי לו שזה מאבא... "את המחזה הזה לא אשכח לעולם!" - נשנק הרב מפוניבז' מדמעות - "הרב לקח את הגמרא, הצמיד אותה לליבו, וזעק: 'אוי! גמרא שלמה מסכת בבא בתרא!' והתחיל לרקוד עשרים דקות שלמות מסביב לשולחן, כמו בשמחת תורה ממש!". הרב כהנמן זצ"ל לא עצר ברוחו, ולמרות חולשתו הרבה, קם ממיטתו והראה בדיוק איך שרב העירייה היא רקד עם הגמרא בידיו. הסיפור עדיין לא נגמר - המשיך הרב כהנמן - הרב קרא לרבנית ושאל אותה: 'את רוצה לתת לי משלוח מנות?' - 'בוודאי שאני רוצה', השיבה. א"ל הרב: 'סיכמנו אתמול שאת סעודת פורים או אוכלים היום בשעה חמש. אבקש ממך להתחיל את הסעודה בשעה שש, ומשעה חמש עד שש אל תכניסו אלי אף אחד! כך אוכל ללמוד מהגמ' שעה שלמה בלא הפרעה... הרבנית השיבה בחיוב, ואז הרב הצמיד שוב את הגמ' לחזהו, ורקד עוד 25 דקות רצופות עם הגמ'! הייתי אז בן 11 שנים, וכשראיתי את אהבת התורה של הרב, החלטתי שכשאיהיה גדול, אשקיע כל כוחי בתורה. מכאן אני שואב את הכוח להעמדת התורה! (ברכת דוד)

פינת ההלכה

טבילת כלים במצות משלוח מנות

לפעמים שולחים משלוח מנות על מגש חדש, וגם הוא מתנה יחד עם המשלוח מנות, ויש להסתפק אם חייב להטבילו לפני ששולחו לחבירו, דהרי כלי סחורה פטורים מטבילה כמבואר בשו"ע (י"ד סי' ק"כ ס"ח), וא"כ כיון ששולח המגש נותנו במתנה לחבירו, אינו כלי סעודה עבורו, ואין החיוב טבילה מוטל עליו, ומה"ט הקונה כלי למתנה לחתן וכלה, אינו יכול להטבילו לפני ששולחו להם (אא"כ מודיע להם, והם הסכימו שהוא יטבילו), וכבר פסק בשו"ת מנחת שלמה (ח"ב סי' ס"ו סק"כ) דאפילו אם נתן המתנה יזכה הכלי לחתן וכלה, ג"כ יש לחשוש שיש להם המתנה הזו כבר, או שמא ירצו סוג אחר, ויחזירו אותו לחנות, ולא ישתמשו בו לסעודה, וכיון שכן נמצא שעדיין לא חל עליו שם כלי סעודה, וממילא אין הנותן יכול להטבילו לפני נתינתו (וע"ע בזה במעריני יום טוב ח"ב סי' ה'). אמנם בנד"ד יש שהעירו שהשולח בעצמו משתמש בכלי כדי להניח המשלוח מנות עליו, וא"כ הוא נחשב ככלי סעודה למשלח בעצמו, אבל מרן הגריש"א זצ"ל פסק דאין זה נחשב כהשתמשות אלא העברה בעלמא (פסקי הגריש"א על י"ד עמוד פ"ח, ומשנת איש עמוד ק"י), ומ"מ יכתוב על המגש ששולח לחבירו, שהוא צריך טבילה. יש לציין ד"א שיהדר לא להניח האוכל ששולח ממש על המגש, אלא בתוך שקית נפרדת, כדי שהמאכל לא יגע בכלי (כדי לחוש לשיטת הרמ"א דכלי סחורה שהשתמש בו באופן עראי לצורך סעודה חייב בטבילה, ואמנם הש"ך סק"ז ו"ט"ז סק"י שם חולקים וס"ל שיש להטבילו בלי ברכה, או להטבילו עם כלי אחר שמברך על טבילתו, אבל החכמת אדם הכריע דבכלי מתכות יש להחמיר, ובכלי זכוכית א"צ טבילה - אמנם לפי הגריש"א זצ"ל הנ"ל, אין זה נחשב כשימוש כלל ולכן השולח א"צ לטבולו), אבל אם מניח את האוכל על נייר אפיה וכדומה על המגש, כ' בשו"ת מנחת שלמה (הנ"ל סק"ה) שהשתמשות בכלי ע"י פריסת מפה או נייר וניילון, אינו נחשב כהפסק (וע"ע בחלקת בנימין י"ד סי' ק"כ ס"ד ביאורים ד"ה אינם טעונים טבילה).

האם ראוי לקרא מהמגילה המהודרת ביותר

מי שיש לו מגילה מהודרת מקיים מצות "זה קלי ואנוהו" כמו בכל מצוה, אבל יש להסתפק אם יש מצוה לצאת ידי חובתו דווקא ממגילה המהודרת ביותר, ונ"מ טובא לגבי הקריאה בביהכ"ס, האם מותר לכתחילה לקרא מכל מגילה כשרה, או שמא צריך לחפש המגילה המהודרת שנמצאת בקהלה זו. חידשו ההר צבי ומרן הגריש"א זצ"ל דאין חיוב לקרא דווקא מס"ת מהודר כ' בשו"ת הר צבי (אור"ח ח"א סוסי" ס"ג) דבקה"ת שהמצוה היא הקריאה, לא שייך הידור בקריאה מתוך כתב מהודר, והא דבעינן כתב מהודר הוא רק לצורך מצות כתיבת ס"ת. מרן הגריש"א זצ"ל (קובץ תשובות ח"א סי' ט"ו וגם הובא בחשוקי חמד על מגילה כ"ז) ג"כ חידש כסברת ההר צבי, והוסיף על דבריו, שאם יש שני ספרי תורה כשרים, אין מצוה לקרא מהס"ת המהודר, ודוגמא לזה אם אדם רוצה ללמוד תורה, ויוכל ללמוד מחומשים שנדפסו לא בהידור, האם יעלה על הדעת שיקיים "זה אלי ואנוהו" כשלומר מתוך חומשים מהודרים, הרי המצוה היא הלימוד, וזה אותו לימוד בין כשהספר נאה ובין כשאינו נאה, ומה"ט גם קה"ת בציבור, כיון שמצוותה היא לימוד התורה, ממילא אין כל הידור לקרא בס"ת שהוא יותר מהודר, ומשאחז"ל בשבת (קל"ג). שיש הידור בס"ת נאה, היינו רק לגבי מצות כתיבת ס"ת, שעצם הכתיבה היא המצוה. עוד חידש דאפילו ס"ת שכשר רק בדיעבד, ויש שם בביהכ"ס ס"ת אחרים יותר מהודרים שכשרים לכתחילה, כיון שנפסק שהס"ת הראשון כשר, חייבים לקרא ממנו כדי שלא לפוגמו, והכי מבואר בב"י (י"ד סי' רע"ג) בשם התרוה"ד (סי' צ"ג), שאם לא יקראו בס"ת שכשר רק בדיעבד הוי פגם, וזה גופא נחשב כדיעבד (וע"ע בשו"ת חתים אור"ח סי' קע"ח). שיטת השערי אפרים דבפרשת זכור יש לקרא בס"ת המדויקת ביותר ויש להוסיף על דבריו, דבפ' זכור כ' השערי אפרים (שער ח' אות פ"ה) דיש לדקדק להוציא הס"ת המוחזקת בכשרות מדויקת ומוגהת ביותר, ונראה דאין זה סתירה בכלל, דהתם המצוה אינה לימוד התורה גרידא, אלא כל אחד צריך לקרא פ' זכור, וי"ח בשמיעת הקריאה, וכיון שיש הלכה מיוחדת שצריך לקרא פ' זכור דווקא מס"ת, לכן צריך לקרא מס"ת מהודר ומדויק. לפ"ז אפשר י"ל הכי גם בקריאת המגילה, שהמצוה היא על כל אחד לקרא המגילה מתוך מגילה כשרה, כמו בפרשת זכור, וזה ברור שמגילה שאין לה שום חסרות ויתרות בודאי יותר מהודרת ממגילה שחסרה לה תיבות, ואפילו אם נאמר שמגילה שחסרה לה כמה אותיות עדיין כשרה לברכה. אמנם המ"ב לא הביא האי דינא שצריך לקרא פרשת זכור מהספר תורה המוחזקת בכשרות מדויקת ומוגהת ביותר, וא"כ אפשר גם במגילה אין ענין להחמיר בזה וצ"ע. (הגאון ר' י"ט זנגר שליט"א)

חידה שבועית

איס האסיה האופיז כחפז האסן, ואיס האסן האופיז כחפז האסיה?

תשובה לחידה פר"ש: המספר 9. תשובה לחידה השבועית: כרפס. שם הזוכה: נתנאל מור נ"י

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת משה להולדת הבנים משפחת שוחט לאירוסיה הבת גני הדב: משפחת קוביץ - מלול (מרכז העיר) לנשואי הבן והבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

פתח תקוה. קצב של עיר, לב של מושבה

היחידה לחינוך חרדי ותרבות מורשת ישראל רמי גרינברג, ראש העיר